

Moskovits Jenő, A Zsidó Iskola Igazgató-Tanára A Gyerekekkel

Ez egy osztálykép, ezekből már nem nagyon ismerek senkit, ezek jóval kisebbek, mint én, 1937/38-ban voltak első osztályosok. Azt hiszem, úgy került a kép hozzám, hogy ismertem az egyik kislányt a képről, az első sorban balról a hatodik. Volt két nővére, az egyikkel, Révész Mártával -- egy évvel idősebb volt nálam -- jó barátnő voltam, ő nem jött vissza a deportálásból. Valószínűleg Révész Verának, a másik testvérnek, aki ugyancsak barátnőm volt, megvolt ez a kép, és tőle kaphattam. Ő olyan 16 éves lehetett, amikor hazakerült a deportálásból. Itt még nem ment férjhez, nagyon hamar kiment Izraelbe, s ott biztosan férjhez ment, de nem tudok róla semmit. Az édesapám lett az igazgatója a zsidó elemi iskolának, igazgató-tanító volt, mert tanított is. Engem nem tanított. Most is úgy van, hogy egytől négyig végigvisz egy tanító egy osztályt. Én egy másik tanító bácsit fogtam ki, akit Radó Ferencnek hívtak, ő akkor kezdte az első osztályt. Négy tanító volt az iskolában, két férfi és két nő, ötödiknek jött a Deutsch bácsi, aki csak ivritet tanított. Az egyik nő volt Rosenfeld Böske, a másik Kohn Ilona. A deportálásból egyedül ez a Kohn Ilona jött haza a tanítók közül. A háború után magas rangja volt, tanfelügyelő is volt. Még a háború előtt férjhez ment Salamon Ernőhöz. Azt hiszem, őt munkaszolgálatra vitték, kikerült az oroszokhoz, és nem jött vissza. Kohn Ilona a deportálás után megint férjhez ment. Az iskolában a sarokba állítás, fülhúzás, tenyeres volt a büntetés -- verni nem verték a gyermekeket. Ki kellett nyújtani a tenyeret, s akkor egy vonalzóval vagy vékony nádpálcával körmöst is adtak. [Ez persze a tenyeres, a körmösnél össze kellett zárni az ujjakat, és úgy vertek rá pálcával a gyerekek ujjhegyére, körmére. -- A szerk.] A rabbi nem büntetett, ő csak mikor kérdezett valamit, s az ember nem szívesen válaszolt, akkor kérdezte, hogy ?Igazat mondasz? Lássuk!?, s akkor az orrunkra tette az ujját, s mondta, hogy ?Puha az orrod, nem mondtál igazat?. Akkor aztán mondtuk, hogy hát nem éppen úgy volt, hanem másképpen volt. A zsidó elemiben év végén azzal fejeztük be az iskolai évet, hogy egész napos kirándulásra vittek a Somos-tetőre. Nagy-nagy szám volt ez akkor. Mindig féltünk, hogy jaj, nehogy essen az eső, hogy szép idő legyen, hogy sikerüljön a kirándulás. Mindenki kellett vigyen otthonról valami uzsonnát. Emlékszem, az iskola fogadott egy kicsi lovas szekeret, és hordókban vizet vittek fel a Somos-tetőre, hogy aztán ott, hogyha megszomjazik az ember, akkor legyen mit igyon. Reggel elmentünk

az iskolába, és onnan csoportosan felmentünk a Somos-tetőre. Késő délutánig tartott a kirándulás. A tanítók is jöttek velünk, és ott felvigyáztak. Különböző foglalkozások, játékok voltak. Így csoportosan kellett visszamenni az iskoláig, s onnan aztán mindenki hazament. A családdal nem nagyon jártunk a Somos-tetőre.